

Çağdaş Erçelik

Sahnenin Heykeli

UPAS Yayın

-47-

“Sahnenin Heykeli”

Çağdaş Erçelik

Yayına Hazırlayan
Zafer Yalçınpınar

Aralık 2023
upas.evvel.org

E-posta
upasnesriyat@gmail.com

Çağdaş Erçelik (1983, İzmir)

- 2005 - Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü
2008 - Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü
Yüksek Lisans Programı
2022 - Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü
Sanatta Yeterlik Programı

Seçilmiş Kişisel Sergiler

- 2010 - *Puslu Kıtalar Atlası, CDA Project, Beyoğlu, İstanbul*
2012 - *Dersaadet, Galeri Eksen, Nişantaşı, İstanbul*
2014 - *Dostoyevski, Galeri Eksen, Nişantaşı, İstanbul*
2016 - *Türk Filmi, Galeri Eksen, Nişantaşı, İstanbul*
2023 - *Hayalbaz, Galeri Selvin, İstanbul*

Seçilmiş Grup Sergileri

- 2009 - *Karma Sergi, CDA Project, İstanbul*
2014 - *Bir Hikayem Var, Tiran, Arnavutluk*
2016 - *Teras Sergisi, Proje 41, Elgiz Müzesi, İstanbul*
2017 - *“where is sancho”, Galeri Bu, İstanbul*
2017 - *Elgiz Müzesi Teras Sergisi*
2019 - *Hominid, Sevil Dolmacı Art Galery*
2022 - *Ekavart Galeri*

Sempozyumlar

- 2013 - Taş Heykel Sempozyumu, Antalya*
- 2014 - Taş Heykel Sempozyumu, Alanya*
- 2015 - Kömürcüoğlu Heykel Sempozyumu, Denizli*
- 2016 - Değirmendere Ahşap Sempozyumu, İzmit*
- 2017 - Transilvanya Ahşap Sempozyumu, Romanya*
- 2017 - İzmir Mermer Heykel Sempozyumu*
- 2018 - Girne Mermer Heykel Sempozyumu, Kuzey Kıbrıs*
- 2019 - Rusya Kırım Heykel Sempozyumu*
- 2020 - Kuşadası Neopolis Heykel Sempozyumu*
- 2021 - Kuşadası Neopolis Heykel Sempozyumu*

Ödüller

- 2007- HSBC Heykel Yarışması*
Başarı Ödülü
- 2011 - Beşiktaş Rotary Kulüp, Piri Reis Anıt Yarışması*
İkincilik Ödülü
- 2011 - Kartal Belediyesi, Kartallı Kazım Anıt Yarışması*
Mansiyon Ödülü
- 2012 - İstanbul Rotary Kulüp Yarışması Ödülü*
- 2015 - Börklüce Mustafa Anıt Yarışması*
Mansiyon Ödülü

Web: <http://cagdasercelik.blogspot.com>

Instagram: @cagdasercelik

Zafer Yalçınpınar (1979, İstanbul)

1997’de İstek Vakfı Belde Koleji’nden mezun oldu. 2002 senesinde Marmara Üniversitesi Ekonometri Bölümü’nde lisans derecesini, 2004 senesinde ise Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü’nde yüksek lisans derecesini tamamladı. 2004-2013 yılları arasında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu’nda (TÜBİTAK) endüstri mühendisliği alanında ‘uzman araştırmacı’ olarak görev aldı; birçok ulusal/uluslararası projede eğitim, danışmanlık ve analiz çalışmaları yürüttü. 2016 itibariyle “Sürdürülebilirlik” ve “Sürdürülebilir Kalkınma” üst-başlıklarına yoğunlaştı.

Efemeratik bir edebiyat, şiir, kültür-sanat ve koleksiyon arşivi olan evvel.org kapsamında gerçekleştirdiği poetika çalışmalarıyla tanınıyor. Yıllardır, kültür-sanat oligarşisine karşı durarak “sıkı şiir” ile “imgelemin özgürleşmesi” kavramlarını savunmak için mücadele ediyor. **Upas Yayın**’ın kurucu üyesidir.

Yayımlanmış Kitapları

Karşı (Öykü, 2000, Lotus Yayınları)
Korkak Düşler (Öykü, 2001, Lotus Yayınları)
Siya (Öykü, 2006, Mevsimsiz Yayınları)
Livar (Şiir, 2007, Lotus Yayınları)
Kelimenin Yüzü (Sözlük, 2007, Çekirdek Sanat Yayınları)
Meydansız (Şiir, 2009, Çekirdek Sanat Yayınları)
Çalmayan (Şiir, 2014, Kendi Yayınları)
Rüzgâr Defteri (Anlatı, 2015, Oyun Yayınevi)
Tarihinsancısı (Şiir, 2017, Pasaj69 Yayın)
Kötü (Şiir, 2018, Upas Yayın)
İlhanberkiğne (Anlatı, 2018, Upas Yayın)
En Uzun Geceden (Şiir, 2020, The Poet House)
Dudağının Kenarındaki Çizgi (Şiir, 2020, The Poet House)
Şegağ (Anlatı, 2020, Upas Yayın)
Usta Defteri (Anlatı, 2021, 6:45 Yayın)
Ölümcül Defter (Anlatı, 2022, Plüton Yayın)
Dipsiz Göl (Şiir, 2023, Plüton Yayın)

Web: <http://zaferyalcinpınar.info>

Sahnenin Heykeli
Söyleşi, Kasım 2023

Zafer Yalçınpınar: Eserlerinde işlediğin incelikli duygu durumlarla tanışmam -ve eserlerinde kullandığın sahnelemelerdeki ara duygulanımları keşfetmem- Burgaz Ada iskelesi önündeki küçük meydanda yer alan Sait Faik heykeli sayesinde gerçekleşti. -O yıllarda Sait Faik'in ve hikâyelerinin bilişsel haritasını hazırlamak için Sait Faik Müzesi kapsamında bilimsel bir ilk olarak özel bir atölye çalışması sürdürüyorduk.- Her neyse... Burgaz Ada'daki eserinde araştırmalarımızla ve bulgularımızla örtüşen bir şekilde Sait Faik'in varoluş biçimini ve ruh halini o kadar iyi yansıtmıştın ki eserin önünde durup 'adalı' Sait Faik'le özdeşleşen duyguları, onun adadaki yaşamını anlatan edebiyat tarihi ve anı kitaplarındaki olayları teker teker düşünmeye başlamıştım. Ve tabii ki Sait Faik'in efsanevi 'hişt hişt' hikâyesinin uzamını da hissettim. O belirsiz ve gerçeküstü çağrının -'hişt hişt' sesinin- bu heykelle birlikte yankılanmasını düşündüm. Şöyle başlayalım istiyorum konuşmamıza; Burgaz Ada'daki Sait Faik heykelinin oluşum hikâyesinden ve şimdi bulunduğu alana fiziki olarak yerleştirilmesinden bahseder misin biraz...

Çağdaş Erçelik: Öncelikle, çok teşekkür ederim, heykelin sende böylesi derin düşünceleri uyandırdığını duymak, benim için çok büyük bir mutluluk gerçekten... Burgaz Ada'daki heykelin hikâyesi aslında 2014 yılında açtığım 'Dersaadet' isimli ve Türk Edebiyatı temalı sergimin bir uzantısı şeklinde oluştu. Bu sergide diğer önemli yazarlarımızın yanı sıra Sait Faik'in de -Burgaz Ada'dakinden başka- bir heykeli yer alıyordu. Sergide yer alan heykelde Sait Faik'in paltosundan bir vapor çıkıyordu ve tamamıyla farklı bir kompozisyondu. Daha sonra Burgaz Ada için başka bir heykel teklifini alınca, o mekâna özgün yeni bir tasarım yaptım. Fondaki ağaçlara uygun olsun istedim, Sait Faik bir ağaca yaslanmış, tarihi bir binanın önünde düşünceli bir biçimde duruyor.

Ve heykeli birkaç merdiven ile yerden hafifçe yükselen bir biçimde, diyagonal bir eksen üzerinde kurguladım. Bunun sebebi ise masalsı, hafif ve hayali bir mekân algısı yaratabilmektir. Bir rüya sahnesi gibi olsun istedim. Hatta Burgaz Ada'daki heykel oraya yerleştikten sonra açılış törenine kadar geçen süre içinde ada halkının bir kısmı tarafından protesto edilmişti internet ortamında... Birçok insan, heykelin çok kötü olduğuna dair eleştiri yapmıştı. Fakat açılış gününe kadar olan süre zarfında sanırım giderek daha fazla sevmeye başladılar ve törenden sonra büyük bir sevgiyle ve övgülerle tebrik etmişlerdi beni. Endişeyle gittiğim açılış töreninden mutlulukla ayrılmıştım.

Z.Y.: Eseri daha detaylı incelediğimde 'hişt hişt' sesinin gerçeküstü çağrısından daha ötesini de hissettim aslında... Bu his de duyuşal açıdan çok güçlüydü o ân... Sait Faik'in iskele önündeki yalnız, şüpheci -ve fakat- umarsız bekleyişi, o asık suratlı duruşunun ifade biçimi beni çok etkilemişti. Adadaki iskelelerin önünde Sait Faik, gelmeyecek olan dostlarını veya sevgililerini bekleyen doğal bir tutsak gibi ya da ada yaşamına özgü bir tecridin içinde gibi görünüyordu. Bu tip bir sahneyi -yani Sait Faik'in iskele önündeki bekleyişini- Sait Faik'in dostlarının anı metinlerinde de birkaç kez okumuştum. Böylesi ara duyguları Sait Faik heykellerinde nasıl yapıtlaştırdığını merak ediyorum; o özel tahayyül tekniğini...

Ç.E.: Heykelde en çok yoğunlaştığım şey Sait Faik'in edebiyatını yansıtabilmektir. Uçucu, hafif, sakin, düşüncelere dalmış melankolik yazarımızın ruh halini aktarmaktı amacım... Onu belirli bir aksiyon halinde değil, durağan, bekleyen ve en önemlisi yaşadığı mekânla bir bütün halinde göstermek gerektiğini düşündüm. Çünkü Sait Faik Burgaz Ada'nın kimliğini oluşturuyor, ada onunla bir anlam kazanıyor, diğer adalardan onu farklı ve değerli kılan şey, sevgili yazarımızın edebiyatı bence... Dolayısıyla mekân ögesinin burada önemli bir işlevi olduğunu düşündüm. Vapurdan inenlere adanın ruhunu hissettirmek istemiştım.

Z.Y.: Çok sonra... Bir başka Sait Faik heykelinin görüntüsüyle internetteki web sitende karşılaştım. Konuşmamızın başında bahsettiğin ilk heykel olsa gerek bu... Heykeldeki duygudurum, ilkin, Orhan Veli'nin 'Ayrılış' adlı şiirinde işlediği *"Bakakalırım giden geminin ardından / Atamam kendimi denize, dünya güzel / Serde erkeklik var, ağlayamam."* dizelerindekine benzer mağrur bir yalnızlığı ve kabullenmeyi içeriyordu. Fakat eseri incelemeye devam ettiğimde hem bir 'sesleniş' görüyorum, hem de rüzgâra, akıntıya karşı bir dirençli duruş... Ve seslenişe de, rüzgâra karşı duruşa da Sait Faik'in ruhundaki 'sıkılgan'lık eşlik ediyor. Bu ara duyguyu o kadar iyi yansıtmışsın ki heykeldeki sol el, Sait Faik'in rüzgâra karşı paltosuna -kendisine- hâkim olma fiziksel durumu ile bir iç çekiş veya kalp ağrısını -iç sıkıntısını, daralma duygusunu- aynı anda yansıtıyor. Bu ikinci görme biçiminin zihnimde oluşmasından sonra, Sait Faik'i eski tip bir şehir hatları vapurunun ucunda, yalnız, sigarası ve rüzgârıyla baş başa, insanlardan kaçır bir halde tahayyül ediyorum...

Ç.E.: Evet evet... İşte az önce sözünü ettiğim sergimde yer alan heykeldi bu. Adadaki heykelden önce Sait Faik’le ilgili birçok farklı çalışmalar yapıyordum zaten, çeşitli çizimler, eskizler, hep meşgul olduğum bir temaydı. Ve o zamanlar bir gün adaya bir Sait Faik heykeli yapabilme ihtimalim olduğunu düşünmemiştim. Bunun hayalini bile kurmamıştım, o kadar uzak bir ihtimaldi benim için. Sait Faik’e olan düşkünlüğüm lise yıllarında başlamıştı. İstanbul’a üniversite için İzmir’den geldiğim zaman ilk yaptığım şeylerden biri, ‘Alemdağ’da Var Bir Yılan’ kitabını alıp vapurda okuyarak adaya gitmek olmuştı. Ada sokaklarında onun öykülerini hatırlayarak yürümek, onun oturduğu gibi çay bahçelerine oturmak ve denizi seyretmek büyüleyici bir mutluluktan benim için. Yazara olan sevgim öylesine büyüktü ki, o sokaklardan geçip, Kalpazankaya’da rakı içtikten sonra, kendimi biraz Sait Faikleşiyormuş gibi hissetmişim sanki... Onun gibi oluyordum, onun gibi konuşuyor, yazıyordum. Biraz da o yıllarda, yirmi yaşının verdiği romantizmin keyfini çıkarmışım. Kısacası ona olan sevgim ve ilgim artık öyle bir aşamaya gelmişti ki, bu heykelleri çok da üzerinde düşünmeden, neyi neden yaptığımı pek de öyle hesaplamadan, kendiliğinden gelen bir heyecan içinde yapmışım.

Z.Y.: Uzun zaman önce defterlerimden birine şöyle bir tümce not almışım: *‘Çağdaş Erçelik’in eserlerinde, Egon Schiele’nin duygulanım içeren dokularını, Abidin Dino’nun çizgisinin gücünü ve Zühtü Müridoğlu’nun zarif uzanışını birlikte -eşanl olarak- görüyorum.’* Sence bu yaklaşımım doğru mu, sanatsal teknik açısından... Veya... Adını saydığım sanatçıların eserlerindeki nüveler ile senin eserlerindeki duygudurumlar kesişiminde doğru bir benzeşim kurabildim mi? Aslında çok tuhaf bir şey soruyorum ama, eğer benzetmek zorunda olsaydın, sence senin eserlerin en çok hangi heykeltıraşın sanatsal ifadesine yakınsardı, yakınsıyor?

Ç.E.: Söylediğin üç sanatçıdan da etkilendim gerçekten, ama bu insanlardan etkilenmeme ihtimalim de yoktu sanırım. Zühtü Müritoğlu, hocalarımın hocası, önemli bir ekolün önemli bir temsilcisi, o çizginin farkında olmadan etkilerini taşıyordur muhtemelen. Abidin Dino, babamın en çok dinlediği Ruhi Su plağının kapağında vardı, dünyaya gözümü açtığımdan beri, tüm çocukluğum o çizimlere bakarak geçti. İliklerime işlemiştir o çizgiler... Sonra, Schiele, o da güzel sanatlar lisesinde okurken süper-starımızdı. Ergenlik yıllarımda az taklidini yapmadım. Çok doğru bir gözlem yapmışsın, zihnine sağlık. Çalışırken çokça düşündüğüm bir konu bu, bazen üzerinde uğraştığım bir figür, belirli bir noktaya ulaşıyor ve diyorum ki ‘ah şimdi oldu’. Sonra fark ediyorum ki bana o ‘şimdi oldu’ duygusunu yaşatan şey, aslında uzun yıllar önce görüp etkilendiğim bir sanatçının bir işindeki detayı andırıyormuş meğerse... Birçok ustanın kenarından köşesinden tırtıkladığım formlar farkında olmadan bir araya geliyor zamanla. Ben de kendimi yeni bir şey yapmışım zannediyorum, aslında yeni olan bir şey yok, sadece büyük bir hayranlığın neticesi diyebilirim. Kısacası işlerime olan etkisine dair tek bir sanatçıdan bahsedemem, bu daha çok birçok sanatçıdan azar azar topladığım bir derleme olabilir. Fakat, senin fark ettiğin üç isime ek yapmak gerekirse; Oscar Kokoschka, Rodin, Giacometti... Bunlardan zaten söz etmeye gerek bile yok, etkilenmemek gibi bir şansım yoktu. Ülkemizde pek popüler olmayan Jack Levine diye bir ressam var, onun bazı kompozisyonları beni genç yaşında kalbimden vurmuştu, hâlâ da etkisinden kurtulamadım, takıntılı bir şekilde benzer şeyler yapmaya çalışıyorum. Sonra, Rus Heykeli’nin atası sayılan, yine ülkemizde pek bilinmeyen Paolo Troubetzkoy diye bir adam var, eserlerinin katalogları atölyemde kutsal kitap gibi başucumda durur ve sürekli döner dolaşır ona bakar, feyz alırım. Sonra yine kutsal kitap gibi dönüp dönüp baktığım Mehmet Güteryüz’ün -özellikle- desenleri... Ondan öğrenecek çok şey var. Onun öz-

gür ve yaratıcı ruhunu anlamaya çalışmakla geçiyor günlerim...
Sonra çizerler; efsane Galip Tekin ve Kenan Yazar. Sonra bir de
lisede, üniversitede beraber çalıştığım arkadaşlarım var. Sanı-
rım herkesten çok arkadaşlarımdan etkilenmiş olabilirim. Biraz
uzun bir cevap verdim kusura bakmayın, ama tutamadım ken-
dimi...

Z.Y.: Eserlerindeki ‘sahneleme’ meselesine değinmek istiyorum biraz... Heykellerinde klasik roman kahramanlarını yansıttığın çok güçlü sahneler var. Önceki söyleşilerinde teatral bir yaklaşımdan üstünkörü bahsedilmiş falan... Evet, teatral bir yön var ama bu konsept belirleyici düzeyde baskın değil eserlerinde bence... Çünkü eserlerindeki teatral varoluş biçimi dekoratif bir öge olarak tercih edilmemiş. Sanıyorum, işlediğin heykelin ruhunu ve romandaki duygudurumları ortaya koymak için zihninde canlanan uzamın tahayyülünden damıtılmış özel bir ‘sahneleme’ kullanıyorsun. Ve bu sahnelemenin birincil amacı tiyatro sanatında olduğu gibi ‘gösteri’ değil... Yani bir ‘mimesis’ durumundan çok ‘katarsis’ var eserlerinde... Bu çıkarımımı destekleyen en iyi örnek de bence Gogol’un Palto’su için biçimlendirdiğin heykel... Bence, Gogol’un Palto öyküsündeki o son sahneyi, kahramanın duygudurumunu, öykünün gizemli final uzamını ve heykel sanatının figüratif imkânlarını en uygun ‘geçişkenlikte bütünleştirerek’ dile getirmişsin. Tüm eserlerinde senin tahayyül becerileriyle özdeşleşen bu tip bir sanatsal gücü ve dengeyi görüyorum.

Ç.E.: Bu ‘sahneleme’ durumu üzerine de yine bir şeyleri yaptıktan sonra, ‘ben ne yapmışım’ diye düşünürken fark ettiğim bazı şeyler oldu. Bir sahneyi ortaya koymanın çeşitli biçimleri var. Mesela buna dair bir örnek vermek gerekirse, ‘Suç ve Ceza’ romanının karakteri Raskolnikov’u iki türlü de resmedebilirim. Birincisi, elinde baltayla yaşlı kadını öldürdüğü ân ya da baltayı ceketine saklamış, odasında dehşet içinde duvarlara baktığı ân... Şimdi hangi sahneyi seçmeli? İşte bunun tercihini yapmak önemli bence. Seçilen sahne, izleyiciye her şeyi olanca açıklığı ile değil, biraz örtük ve onun da katılımına açık bir biçimde vermeli. Hatta öyküye ve ya anlatılan karaktere dair hiçbir bilgisi olmayan kişiye bile bir şeyler ifade edebilmeli. Gördüğümüz sahne, herhangi bir dışsal bağlantıya ihtiyaç duymadan, kendi içinde bir anlam taşıyabilmeli. Sanatın sırrı da sanırım burada, diğer türlü gayretiniz kuru bir betimleme olmaktan ileri geçemeyebilir.

Z.Y.: Atölyeni kurduğun Sıraselviler'deki mekânın içinde de biraz önceki sorumda bahsettiğim aynı yaklaşımları ve dile getişleri görüyorum aslında... Atölyeni ziyaret ettiğimde çok etkilendiim. Hem atölyenin hem de binanın çok özel bir hikâyesi var. Bu hikâyeyi dinledikten sonra, atölyenin tam köşesine konumlandırdığın o heykel...

Zihnime şöyle mihlanmış; Timur Selçuk'un bohem müziği eşliğinde bekleyen şuh hayat kadınları, randevu evi sahnesi ve erkek müşterilerin kendilerini kaybetmiş tutkulu hâlleri... Mesela o eserde de 'bekleyiş' durumu öncelikli... Binanın hikâyesiyle o heykeli 'geçişken bir şekilde bütünleştirerek' içinde çalıştığın ortamı da sana özgü bir durağan 'sahneleme'yle tasarlamışsın. 'Gerçek yaşamın içerisine, yaşamla çelişmeyecek bir akışkanlıkta sanatsal ve tarihsel tuşeleri yerlemlmek' diyebilir miyiz bu duruma?

Ç.E.: Atölyemizin bulunduğu bina 70'li yıllarda 'pansiyon 66' adlı ünlü bir randevu eviymiş ve Timur Selçuk'un 'Size Kötü Kadın Derler' adlı şarkısı burayı anlatıyor. Ben bu şarkıyı çocukluğumdan beri dinlerdim zaten. Bunu öğrendiğim zaman şarkının heykelini yapmadan duramadım tabî ki... Bu atölyede yapılabilecek en anlamlı heykel buydu çünkü benim için. İçinde yaşadığım mekânlara saplantılı bir şekilde bağlanıyorum ve bu durum ister istemez işlere yansıyor. Çalıştığım her atölyemde aynı şey başıma geldi. Daha önce Galata'da bir atölyemiz vardı, o dönem Galata'da geçen 'Puslu Kıtalar Atlası' adlı romanın heykellerini yapmış, orada tanıdığım Ermeni ustaları Yahudi esnafları model olarak kullanıp heykellere yerleştirmiştim. Sanki bu insanları 16. yüzyıldan geliyorlar gibi düşünüp, onlara 'İşte sizin büyük büyükbabalarınız bu romanda yaşıyor, o yüzden bu heykel için model olmalısınız.' demiştim. Aslında bunun bir sebebi de atölyede geçen zamanla ilgili olabilir. Hayatımın çok büyük bir kısmı atölyede geçiyor, hatta sosyal hayat da burada devam ediyor, arkadaşların buraya geliyor, burada sarhoş olunuyor... Dolayısıyla atölye hem mekânsal olarak, hem imgesel olarak heykellere sızmaya başlıyor. Atölye, heykel yapmak için... Fakat zamanla heykellerin kendisi atölyeye dönüşüyor.

“İstanbul Ansiklopedisi”

Z.Y.: Pekâlâ... Şimdi zor bir şey soracağım. Şair-şiiir tasavvuru-
na yönelelim... Şairler için heykel çalışmaların bulunuyor. Nâ-
zım Hikmet ve Orhan Veli örnekleri benim ilk hatırladıklarım...
Nâzım Hikmet için tasarladığın eserinde hapishane ve koğuş
ortamı belli düzeylerde imgesel imkânlar sağlıyor, ama sanki
şiiirsel alan derinliğini yansıtmak roman kahramanlarındakin-
den daha zor sanırım... Şairler veya şiiirler için sanatındaki so-
yutlama yaklaşımı, o imgesellik çok daha zor bir kapsam mı?
Özellikle de ikinci yeni akımı sonrasında... Mesela, İlhan Berk'in
heykelini '*Üç kez seni seviyorum diye uyandım*' dizesiyle birlik-
te nasıl tahayyül edersin? Ece Ayhan'ın heykelini '*Ayıptır söy-
lemesi vakitsiz Üsküdarlıyız abiler*' ya da 'Mor Külhani' şiiirinin
tamamı ekseninde nasıl tahayyül edersin?

Ç.E.: Bu soru gerçekten zor olmuş, ikinci yeniye hiç yaklaşıma-
ya cesaret edemedim şu ana kadar, sanırım bahsettiğin şiiirler
ancak soyutlamacı bir anlayışla ortaya konabilirler. Ama ilginç

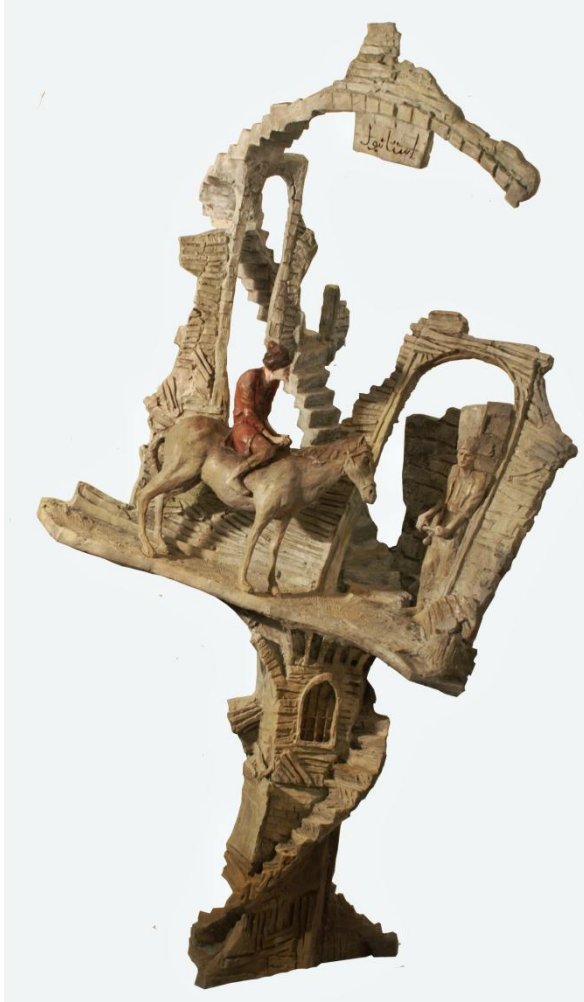
bir deneyim olabilir benim için, düşüneneğim bu konu üzerine, bazen zorlanmak lazım yaratıcı olabilmek için zaten.

Z.Y.: Çok merak ettiğim bir şey daha sormak istiyorum. Heykeltıraşlar için ‘sanat gündemi ve atmosferi’ eskisinden -örneğin 2000lerin ilk yıllarından- daha elverişli mi, daha özgür mü? Dijitalleşme ve yapay gerçeklik uygulamaları heykel sanatına katkı sağlıyor mu, yoksa bunlar heykel sanatını öldürüyor mu? Çünkü son zamanlarda öyle eleştirel yazılar okuyorum ki ‘dijitalleşme ve yapay zekâ yöntemleri, 90lar sonrası post-modernizmin önceliklendirdiği çağdaş sanatın tüm bilindik kavramsallığını yıktı, çağdaş sanat bile öldü!’ diye yakınan kuramcılar bulunuyor Avrupa’da... Bu konuda neler söylemek istersin?

Ç.E.: 2000’li yıllara oranla gerçekten çok büyük değişimler yaşanıyor günümüzde. Avantajları da var dezavantajları da. Mesele sosyal medya artık sanat ortamını eskisine oranla daha demokratik bir hale getirdi. Artık her sanatçı kendi galerisini cebinde taşıyor, izleyicisini kendi imkânlarıyla oluşturabiliyor. Eski yıllarda galericilerin iki dudağı arasındaydı sanatçının kaderi. Genç yaşta bir sanat öğrencisi kelli felli sanatçıları kendi sayfasında eleştirebiliyor ve sözünü de dinletiyor. Bunlar gördüğüm kadarıyla olumlu taraflar... Ama bir de fark ettiğim olumsuz yanlar var, artık kimse doğaya bakarak çalışmıyor, ressamlar fotoğraftan bakarak çiziyor, hatta öğrenci okulda çıplak modelin fotoğrafını çekip, tabletinden bakarak çiziyor modele bakacağına... Bunun sanat eğitimine büyük bir zararı olduğunu düşünüyorum. Üç boyutlu printerlar artık heykel öğrencilerinin evlerinde bile var, bir el heykeli mi yapılacak, orda hazır modellenmiş eller var zaten. Ya da bir ressam artık kompozisyonunu yapay zekâya sorarak hazırlıyor. Ama sanatın en önemli yönü bence, hataların oluşturduğu güzellik. Doğal olarak gelişen hatalar belirli bir karakter yaratıyor. El yazısında olduğu gibi ve 3d printer hata yapamıyor ne yazık ki.

Z.Y.: Bu içten söyleşi için çok teşekkür ediyorum. Heykel sanatıyla ilgilenen [Upas Yayın](#) dostlarına, takipçilerimize özel bir mesajın var mı? Upas Yayın'ın 'sıkı şiir' yolundaki gayretlerini ve 'imgelemin özgürleşmesi' çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsun?

Ç.E.: Ben teşekkür ediyorum, Upas Yayın'ın tüm dostlarına sevgilerimi iletiyorum. Upas Yayın çok önemli bir iş yapıyor, yolu açık olsun diyorum, uzun yıllar çoğalarak üretimine devam etsin, kültür dünyamız genişliyor sayesinde.

“Havva’nın Odası”

“Ressamın Odası”

“Mis Sokak”

“Yürüyen Atölye”

“Ne yapmalıyım?”

“Rüya”

"Model"

upas

upas.evvel.org

İstanbul, 2023